C/2024/4052

12.7.2024

Lausunto Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

Demokratian suojeleminen disinformaatiolta

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2024/4052)

Esittelijät: **John COMER**

ja Carlos Manuel TRINDADE

Neuvonantajat	Frank ALLEN (Comerin neuvonantaja) Paulo PENA (Trindaden neuvonantaja)
Komitean täysistunnon päätös	13.12.2023
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava jaosto	”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta”
Hyväksyminen jaostossa	4.4.2024
Hyväksyminen täysistunnossa	24.4.2024
Täysistunnon numero	587
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	161/0/2

1 Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK esittää tässä lausunnossa huolensa disinformaatiokampanjoiden laajuudesta ja leviämisestä Euroopan unionissa ennen vuoden 2024 vaaleja. Lausunto on jatkoa aiemmille lausunnoille ([1]), ([2]), joissa käsitellään disinformaation torjuntaa koskevaa toimintasuunnitelmaa.

1.2 kehottaa EU:n toimielimiä pohtimaan kiireellisesti tekijöitä, jotka edelleen mahdollistavat disinformaation ja väärän tiedon levittämisen, mikä vaarantaa julkisen sanavapauden ja herättää polarisoitua keskustelua, jossa viha tukahduttaa tosiasiat.

1.3 ehdottaa, että Euroopan komissio, neuvosto ja kaikki jäsenvaltiot sitoutuvat monitekijäiseen strategiaan, jolla vahvistetaan kaikkia aiempia toimenpiteitä disinformaation torjumiseksi. On tiukennettava säännöksiä, joilla estetään järjestäytyneitä valehenkilöitä käyttämästä digitaalisia alustoja, annettava kansalaisille mahdollisuus valita, miten he käyttävät sosiaalista mediaa ja digitaalisia alustoja, ja siten välttyä nykyisen monopolistisen ”valvontakapitalismin” ([3]) menetelmiltä sekä toteutettava yhteisiä toimia tarvittavan laadun ja moniarvoisuuden varmistamiseksi, jotta journalismi voi toimia ensimmäisenä puolustuskeinona disinformaatiota vastaan.

1.4 katsoo, että disinformaation torjumiseksi on olemassa kaikki teknologiset keinot mutta tarvitaan jäsennelty strategia, joka kattaa kaikki verkossa kohdattavat erilaiset vaarat, disinformaation, hybridiuhat ja kyberturvallisuuden. Strategia on toteutettava kunnioittaen täysimääräisesti keskeisiä demokraattisia arvoja, kuten sananvapautta. Yksityiset intressit eivät voi mennä yleisen edun edelle.

([1]) EUVL C 228, 5.7.2019, s. 89.
([2]) EUVL C 152, 6.4.2022, s. 72.
([3]) Zuboff, Shoshana, *The Age of Surveillance Capitalism – The fight for a human future at the new frontier of power*, Profile Books Ltd, 2019.

1.5 kehottaa Euroopan komissiota takaamaan, että tietoa on saatavilla tiedotusvälineiden liiketoimintamallin kriisistä huolimatta. Tutkimukset osoittavat yksiselitteisesti, että Euroopalla on tiedotusvälineiden moniarvoisuutta koskeva ongelma ([4]). Kuten UNESCO on esittänyt ([5]), ensimmäinen välttämätön askel sen varmistamiseksi, että moniarvoisuus ei riipu tiukoista markkinasäännöistä, on luokitella journalismi eurooppalaiseksi julkiseksi hyödykkeeksi. Toimittajien toimituksellinen vapaus sekä heidän turvallisuutensa ja pääsynsä tietolähteisiin ovat olennaisen tärkeitä.

1.6 kehottaa toteuttamaan tiedotusvälineiden rahoitusta koskevan julkisen politiikan perusteellisen tarkastelun pohjalta lainsäädäntötoimia, joilla taataan riippumaton julkisen palvelun mediajärjestelmä riittävine rahoitusvaroineen. Moniarvoisuuden varmistamiseksi on myös suojeltava riippumattomien tiedotusvälineiden oikeuksia.

1.7 suosittaa tässä yhteydessä komissiolle, että se tarkastelee mahdollisuuksia luoda toimituksellisesti riippumaton eurooppalainen uutiskanava, joka on saatavilla eri alustoilla ja kaikilla kansallisilla kielillä ja joka antaa kaikille Euroopan kansalaisille mahdollisuuden saada tarvitsemansa informaation tietoon perustuvia valintoja varten.

1.8 kehottaa Euroopan komissiota laatimaan suunnitelman, jonka avulla voidaan varmistaa paikallisen ja alueellisen tiedon laatu.

1.9 kannattaa sellaisten välineiden käyttöönottoa, joilla edistetään kansallisten, alueellisten ja paikallisten uutismedioiden välistä yhteistyötä Euroopassa.

1.10 kehottaa Euroopan komissiota arvioimaan sosiaaliseen mediaan ja digitaalisiin alustoihin sovellettavien nykyisten säännösten vaikutusta disinformaatioon ja ryhtymään tarvittaviin lainsäädäntötoimiin niiden tehostamiseksi.

1.11 pitää oleellisena, että kohdennettua mainontaa koskevia nykyisiä säännöksiä tarkistetaan, ja peräänkuuluttaa henkilötietojen keräämisen osalta tietosuojan vahvistamista. Henkilötietojen kerääminen tapahtuu sosiaalisessa mediassa ja digitaalisilla alustoilla monissa tapauksissa ilman käyttäjien tietoista suostumusta, ja siihen on puututtava tietosuojalainsäädännön tulevissa tarkistuksissa.

1.12 kehottaa komissiota ja Euroopan parlamenttia vaatimaan digitaalialan yrityksiä julkistamaan luettelon, jossa yksilöidään kattavasti, minkälaisia käyttäjätietoja sosiaalisessa mediassa ja digitaalisilla alustoilla kerätään. Jos julkistaminen ei onnistu yritysten vapaaehtoisin toimin, EU:n olisi annettava asiasta lainsäädäntöä kansalaistensa suojelemiseksi.

1.13 ehdottaa, että EU:n lainsäädäntöön sisällytetään luku algoritmimalleja koskevasta valinnanvapaudesta. Kansalaisten olisi voitava hyväksyä tai hylätä algoritmin ominaisuuksia. Yritysten teollis- ja tekijänoikeuksien ja kansalaisten perusoikeuksien yhteensovittamiseksi käyttäjille olisi kaikilla sosiaalisen median kanavilla ja kaikilla alustoilla tarjottava erilaisia algoritmivaihtoehtoja. Yhteiskunnallisten etujärjestöjen olisi voitava ehdottaa verkostoille ja alustoille vaihtoehtoisia algoritmimalleja, jotka voisivat tarjota erilaisen tavan tiedonkulun, mainonnan ja tiedonkeruun järjestämiseksi.

1.14 ehdottaa, että komissio puuttuu sääntelyllä digitaalisilla alustoilla käytetyistä väärennetyistä henkilöllisyyksistä aiheutuvaan jatkuvaan ongelmaan. Lainsäädännössä olisi velvoitettava ulkomaisten bottien ja henkilöiksi naamioituneiden bottien tunnistamiseen.

([4]) https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor-2023/.

([5]) Julkishyödykkeet määritellään yleensä palveluiksi tai hyödykkeiksi, jotka ovat poikkeuksetta yhteiskunnan kaikkien jäsenten saatavilla. Niihin kuuluvat terveydenhuolto ja koulutus (ja niitä tukevat laitokset), tiet, katuvalaistus ja puistot. Kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus saada julkishyödykkeitä ja hyötyä niistä. Useimmissa tapauksissa julkishyödykkeiden tarjoaminen on kallista ja niiden taloudellinen tuottavuus on vähäistä. Vaikka esteettömästi saatavien julkishyödykkeiden tarjoaminen ei yleensä ole taloudellisesti kannattavaa, yhteiskunta kokonaisuudessaan tunnustaa niiden luontaiset hyödyt ja antaa niille arvoa. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380618.

1.15 suosittaa, että komissio ehdottaa sosiaaliseen mediaan ja digitaalisille alustoille pääsylle ehtoja, joilla rajoitetaan valehenkilöllisyyksien käyttöä vaarantamatta voimassa olevassa EU:n lainsäädännössä taattuja oikeuksia anonymiteettiin ja väärinkäytösten paljastajien suojeluun. Tämän tulisi olla osa kattavia toimia, joita toteutetaan medialukutaidon edistämiseksi ja kulttuuristen sekä demokratiassa tarvittavien välineiden tarjoamiseksi paitsi kaikilla koulutustasoilla myös kaikkien ikäryhmien ja vähemmistöjen keskuudessa. Suomessa kriittistä ajattelua edistävät välineet ovat olennainen osa koulutusjärjestelmää päiväkodista korkeakoulututkinnon suorittamiseen asti. Näin nuoret saavat valmiudet torjua kaikenlaisista lähteistä peräisin olevaa disinformaatiota. Tällaista järjestelmää olisi sovellettava kaikkialla EU:ssa.

1.16 kehottaa teettämään tutkimuksen, jossa kerätään ja analysoidaan tietoa siitä, missä määrin disinformaatiota hyödynnetään nykyään sosiaalisessa mediassa ja digitaalisilla alustoilla rahallisesti. EU:n lainsäädännössä ei pitäisi sallia sitä, että manipuloinnista ja vihapuheesta voi saada taloudellista hyötyä.

1.17 muistuttaa Euroopan komissiota ja neuvostoa siitä, että disinformaatio on myös seurausta poliittisesta laiminlyönnistä. Tulo- ja varallisuuserot sekä alueiden väliset erot ovat vuosikymmenten ajan kasvaneet tasaisesti, mikä on johtanut yhteiskunnan sirpaloitumiseen ja sellaisten erillisten yhteisöjen syntymiseen, joilla on omat verkostonsa ja erilliset digitaaliset verkkonsa omien vakaumustensa vahvistamiseksi. Tämän kehityksen seurauksena haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset ovat helppoja kohteita tietyntyyppiselle disinformaatiolle. ETSK suosittaa, että kaikkia EU:n toimintapolitiikkoja vahvistetaan tämän ongelman ratkaisemiseksi.

1.18 muistuttaa EU:n viranomaisia siitä, että on kiireellisesti arvioitava riippuvuusriskejä, joita sosiaalisesta mediasta ja digitaalisista alustoista aiheutuu yhteiskuntiemme haavoittuville ryhmille, sekä säänneltävä tekoälyn ja algoritmien kaupallista käyttöä, jotta nämä riskit eivät kasvaisi.

2 **Johdanto**

2.1 Disinformaatio voidaan määritellä vääräksi, epätarkaksi tai harhaanjohtavaksi tiedoksi, jota luodaan ja levitetään tarkoituksellisesti yleisön harhauttamiseksi ja yleiseen mielipiteeseen vaikuttamiseksi. Väärä tieto voidaan määritellä virheelliseksi tai epätarkaksi tiedoksi (mukaan lukien huhut ja juorut), jonka levittäminen ei tapahdu pahantahtoisessa tarkoituksessa.

2.2 Disinformaatio verkossa on merkittävä uhka demokratioille. Se heikentää luottamusta instituutioihin ja tiedotusvälineisiin ja vahingoittaa demokratiaa. Verkossa levitettävä disinformaatio saa jotkut uskomaan salaliittoteorioihin.

Uudet ongelmat

2.3 Tekoälyn yleistyminen on johtanut uusien disinformaation ja väärän tiedon muotojen kehittymiseen, kun dataa ja multimediasisältöä pystytään tuottamaan keinotekoisesti, manipuloimaan ja muuttamaan automatisoiduin keinoin, erityisesti tekoälyalgoritmien avulla, tavoitteena johtaa harhaan tai muuttaa alkuperäistä merkitystä.

2.4 Syväväärennöksissä käytetään tehokkaita koneoppimis- ja tekoälytekniikoita sellaisen kuva- ja äänisisällön manipulointiin ja tuottamiseen, jonka avulla voidaan tarkoituksellisesti harhauttaa miljoonia ihmisiä valeuutisia levitettäessä sekä huijausten ja talouspetosten yhteydessä.

2.5 Disinformaatiotarinat voidaan joissakin tapauksissa luokitella valeuutisiksi, joita käytetään propagandatarkoituksiin ja jotka on tarkoituksellisesti suunniteltu johtamaan harhaan sekä vesittämään demokraattisia normeja.

2.6 Disinformaatiota käytetään usein vastakkaisten näkemysten horjuttamiseen tahallisella vääristelyllä ja salaliittoteorioiden levittämisellä.

2.7 Ilmeisin tapa, jolla disinformaatio vääristää ja horjuttaa demokraattista keskustelua, on saada ihmiset uskomaan perättömiin asioihin.

2.8 Disinformaatio ja väärä informaatio eivät ole uusia ilmiöitä, mutta sosiaalinen media on mullistanut niiden leviämisen.

2.9 Disinformaatiota käytetään aiheuttamaan epäilyksiä demokraattisten yhteiskuntien, hallitusten ja julkisuuden henkilöiden lahjomattomuudesta ja pätevyydestä.

Poliittiset vaikutukset

2.10 Disinformaatio on yksi autokraattisten hallintojen kannattajien keskeisistä välineistä nykyisessä poliittisessa taistelussa demokratian ja vapauden puolustajia vastaan. Sodankäynnin historiassa joku osapuolista on aina käyttänyt niin sanottua vastainformaatiota heikentääkseen vastustajansa yhteiskunnallista tukea tai kylvääkseen erimielisyyttä tai epävarmuutta sen kannattajien keskuuteen.

2.11 Demokraattisiin hallintoihin parhaillaan kohdistuva valtava disinformaatioprosessi, jossa käytetään kaikkein kehittyneintä viestintäteknologiaa, noudattaa samaa logiikkaa, ja sillä on sama tavoite eli voittaa demokratian puolustajien ja autokratian kannattajien välinen taistelu.

2.12 Tämän demokratianvastaisen prosessin takana on äärioikeistolaisia voimia ja muita ääriliikkeitä. Demokratioihin kohdistuu nykyisin vaaraa tahoilta, jotka eivät kunnioita liberaaleja demokratioita, Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan mukaisia kansainvälisiä suhteita, ihmisoikeuksia, Euroopan yhdentymistä, hyvinvointivaltiota eivätkä Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksia. Kyseiset toimijat, joilla toisinaan on autokraattisten valtioiden tuki, ovat puuttuneet demokraattisiin vaaleihin ja saaneet aikaan kielteisiä vaikutuksia.

2.13 Disinformaation torjunta on näin ollen yksi tärkeimmistä rintamista laajemmassa kamppailussa, jota tällä hetkellä käydään vapauden ja demokratian puolustajien ja autokraattisten poliittisten voimien välillä. Jotta demokratia voittaisi tämän perustavanlaatuisen taistelun, tarvitaan päättäväisiä toimia ja erittäin merkittäviä resursseja.

Disinformaation torjunta

2.14 Kyetäkseen torjumaan disinformaation uhkaa demokraattisten valtioiden on tuettava voimakkaasti medialukutaito-strategioita, joiden avulla kansalaisille, erityisesti nuorille ja ikääntyneille, voidaan antaa valmiuksia ja välineitä, joiden turvin he pystyvät erottamaan toisistaan empiirisen skeptismin menetelmällä tuotetun tiedon ja yleisön luottamuksen heikentämiseen tähtäävät salaliittoteoriat.

2.15 Demokratiat eri puolilla maailmaa ovat moninaisen disinformaation ja ulkomaisen sekaantumisen kohteena. Tällainen toiminta voi horjuttaa demokraattisia instituutioita ja pahentaa yhteiskunnan jakolinjoja, mikä taas heikentää kansalaisten luottamusta demokraattisiin instituutioihin.

2.16 Pahantahtoiset toimijat luovat sosiaalisessa mediassa valehenkilöllisyyksiä hyökätäkseen tiettyjä ryhmiä vastaan (esim. rodun tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella) yhteiskunnallisten jakolinjojen ja konfliktien aikaansaamiseksi.

2.17 Trollit käyttävät usein sanallisia hyökkäyksiä ja vihapuhetta sekä rasistista tai naisvihamielistä kieltä nimenomaan aiheuttaakseen kuohuntaa ja polarisoitumista demokraattisissa prosesseissa.

2.18 Asiasta tehdyssä Eurobarometri-tutkimuksessa (2018) 83 prosenttia vastaajista totesi pitävänsä valeuutisia uhkana demokratialle ja olevansa erityisen huolissaan tarkoituksellisesta disinformaatiosta, jolla pyritään vaikuttamaan vaaleihin ja maahanmuuttopolitiikkaan.

2.19 Monissa jäsenvaltioissa kaikkia vähemmistöjä koskeva disinformaatio on vakava ongelma.

2.20 Disinformaatio on usein suunnattu ihmisille ja ryhmille, joiden ideologisia vakaumuksia halutaan vahvistaa. Yksityishenkilöiden internethakuhistorian laajamittainen jäljittäminen antaa disinformaation levittäjille mahdollisuuden tunnistaa ihmisten mieltymyksiä ja uskomuksia.

2.21 Myös hallitukset voivat toimia disinformaatiokampanjoiden moottoreina. Venäjän hallitus on toteuttanut disinformaatiokampanjoita Ukrainaa vastaan käymänsä sodan yhteydessä. Lisäksi esimerkiksi covid-19-pandemiaa koskevat salaliittoteoriat ja tiedon manipulointi brexitiä koskeneen kansanäänestyksen yhteydessä ovat osoittaneet disinformaation ja väärien narratiivien seuraukset ja heikentäneet laajalti luottamusta demokraattisiin instituutioihin.

2.22 Yhdysvalloissa Donald Trumpin vuoden 2020 vaaleista levittämä disinformaatio eli väite, jonka mukaan vaalit oli varastettu häneltä, aiheutti vakavia poliittisia häiriöitä.

2.23 Sosiaaliset alustat itse eivät ole onnistuneet saamaan disinformaatiota ja väärää tietoa verkossa kuriin, kuten eivät eri sääntelyelimetkään. ETSK ehdottaakin, että komissio tutkii keinoja ongelman ratkaisemiseksi, lainsäädäntötoimet mukaan luettuina.

3 **Yleiset huomiot**

3.1 Demokratialla on EU:ssa edessään suuria haasteita ääriliikkeiden leviämisestä aina vaaleihin sekaantumiseen ja hybridiuhkiin asti.

3.2 Eurooppalainen digitaalisen median seurantafoorumi (EDMO), jota olisi vahvistettava, toimii faktantarkistajien, tutkijoiden ja muiden asiaan liittyvien sidosryhmien keskuksena ja on riippumaton viranomaisista, myös komissiosta. Sen tavoitteena on parantaa verkossa esiintyvän disinformaation havaitsemista ja luoda kansalaisille edellytyksiä reagoida tällaiseen disinformaatioon.

3.3 EU käynnisti vuonna 2020 Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman, ja vuonna 2023 tätä seurasi demokratian puolustuspaketti.

3.4 Näiden ehdotusten päätarkoituksena on kehittää jäsenvaltioiden valmiuksia puuttua vaaleihin liittyviin riskeihin, disinformaatioon ja kyberuhkiin.

3.5 Digipalvelusäädöstä on sovellettu erittäin suuriin sosiaalisiin alustoihin elokuusta 2023 alkaen ja kaikkiin alustoihin helmikuusta 2024 alkaen. Digipalvelusäädöksellä suojellaan kuluttajia ja heidän perusoikeuksiaan verkossa asettamalla selkeät ja oikeasuhtaiset säännöt. Sillä pyritään lieventämään järjestelmäriskejä, kuten tietojen manipulointia ja disinformaatiota.

3.6 Lisäksi eurooppalainen medianvapaussäädös on komission myönteinen yritys säännellä tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja tiedonvälityksen vapautta aikana, jolloin tiedotusvälineiden liiketoimintamallin kriisi uhkaa journalismia ja sen faktantarkistusmenetelmiä. Toimittajien toimituksellisen vapauden puolustaminen sekä heidän tiedonsaantioikeutensa takaaminen, koskemattomuutensa suojeleminen ja turvallisuutensa varmistaminen ovat tiedonvälityksen vapauden puolustamisen olennaisia näkökohtia, jotka Euroopan unionin on aina turvattava.

3.7 Vapaa ja riippumaton journalismi olisi julistettava eurooppalaiseksi julkiseksi hyödykkeeksi, kun otetaan huomioon sen merkitys vapaan julkisen keskustelun ja tietoon perustuvien yksilöllisten valintojen mahdollistajana.

3.8 ETSK katsoo, että kaikki nämä ehdotukset ovat myönteisiä edistysaskelia pyrittäessä torjumaan disinformaatiota. On kuitenkin kyseenalaista, menevätkö ne riittävän pitkälle ongelman ratkaisemiseksi.

4 **Erityisiä huomiota**

4.1 *Julkiset tiedotusvälineet*

4.1.1 EU:lla ei edelleenkään ole yhteistä ”yleistä mielipidettä”, joka ohjaa kaikkiin jäsenvaltioihin vaikuttavista toimintapolitiikoista käytävää yhteistä keskustelua. Ilman sitä Eurooppa-hanke on altis nationalistisille asenteille. Yhtenä tulevaisuuden tavoitteena olisi oltava sellaisen vahvan, yhteisen ja avoimen julkisen keskustelun rakentaminen, jossa ei ole sijaa stereotypioille. Yleiseurooppalaisten monikielisten tiedotuskanavien tukeminen voisi olla ensimmäinen askel tähän suuntaan.

4.1.2 Julkisen palvelun mediat ovat välttämättömiä. Niiden on oltava julkisesti rahoitettuja ja riippumattomia kulloisestakin hallituksesta. Tämä voi olla ongelmallista autoritaaristen hallintojen tapauksessa. Riippumattomia tiedotusvälineitä tarvitaan myös, jotta voidaan varmistaa tasapaino julkisessa kommentoinnissa ja poliittisten kysymysten käsittelyssä. Lisäksi perinteisillä tiedotusvälineillä on oma roolinsa.

4.2 *Kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan osallistuminen disinformaation torjuntaan*

4.2.1 Väärän tiedon ja disinformaation kohteena ovat erityisesti ihmiset, jotka ovat vieraantuneet yhteiskunnasta. On rakennettava oikeudenmukaisempi ja tasapainoisempi yhteiskunta, jossa ihmiset kokevat kuuluvansa todelliseen yhteisöön, ja kavennettava yhteiskunnassamme vallitsevaa sosiaalista ja taloudellista kuilua.

4.2.2 Komitea yhtyy komission näkemykseen, jonka mukaan disinformaation kattava torjuminen edellyttää myös kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden sekä ETSK:n aktiivista osallistumista.

4.2.3 Koska väärällä tiedolla on erittäin kielteisiä ja jopa tuhoisia seurauksia Euroopan kansalaisyhteiskunnalle, ETSK on jatkuvasti mukana tämän vaikutuksen torjumiseksi tehtävässä työssä. Se vetoaa kaikkien jäsenvaltioiden talous- ja sosiaalikomiteoihin, jotta nekin osallistuisivat omassa maassaan aktiivisesti tähän toimintaan demokratian puolustamiseksi ja disinformaation torjumiseksi.

4.3 *Alustat ja algoritmit*

4.3.1 Sosiaalisen median alustat eivät toteuta riittäviä toimia disinformaation torjumiseksi. Sääntelyä onkin harkittava useilla aloilla.

4.3.2 Sosiaalisen median yritykset on velvoitettava antamaan täsmällistä tietoa mainosten rahoittajista. Kohdennettua mainontaa olisi myös säänneltävä tiukemmin.

4.3.3 Sosiaalisen median ja alustojen olisi hankittava käyttäjiltään tietoinen suostumus datan keräämiseen. Viranomaisten olisi pidettävä ilman käyttäjien tietoista suostumusta tapahtuvaa henkilötietojen keräämistä sosiaalisessa mediassa ja digitaalisilla alustoilla oikeudellisena ongelmana. Digitaalialan yritysten olisi julkistettava luettelo, jossa yksilöidään kattavasti, minkälaisia käyttäjätietoja sosiaalisessa mediassa ja digitaalisilla alustoilla kerätään.

4.3.4 Kansalaisten olisi myös voitava hyväksyä tai hylätä algoritmin ominaisuuksia. Yritysten teollis- ja tekijänoikeuksien ja kansalaisten perusoikeuksien yhteensovittamiseksi käyttäjille olisi kaikilla alustoilla tarjottava erilaisia algoritmivaihtoehtoja. Yhteiskunnallisten etujärjestöjen olisi voitava ehdottaa alustoille vaihtoehtoisia algoritmimalleja, jotka voisivat tarjota erilaisen tavan tiedonkulun ja -keruun järjestämiseksi.

4.3.5 Lainsäädännössä olisi velvoitettava ulkomaisten bottien ja henkilöiksi naamioituneiden bottien tunnistamiseen. Väärennettyjen käyttäjätilien ja toiseksi henkilöksi tekeytyvien käyttäjien poistaminen alustoilta on olennaisen tärkeää.

4.3.6 Anonyymejä verkkotilejä ei pitäisi sallia lukuun ottamatta tapauksia, joissa niillä Euroopan unionin tuomioistuimen EU:n lainsäädännöstä antaman tulkinnan perusteella taataan perusoikeudet, kuten yksityiselämän ja henkilötietojen suoja.

4.3.7 Digitaalisten alustojen käyttäjillä olisi oltava oikeus käyttää anonyymejä profiileja vain nykyisessä lainsäädännössä, esimerkiksi väärinkäytösten paljastajia koskevassa direktiivissä, säädetyissä tapauksissa.

4.3.8 Avoimuustoimenpiteenä olisi harkittava online-kirjautumisjärjestelmää, joka mahdollistaa pääsyn koko internetiin tai sen osiin. Vain tunnistautuneilla ihmisillä saisi olla pääsy sosiaalisen median tileille.

4.3.9 Jokaisella alustalla olisi oltava turvalliset ja avoimet sisäänkirjautumissäännöt, joiden mukaisesti yhdellä henkilöllä, organisaatiolla ja laitoksella voi olla vain yksi profiili.

4.4 *Hybridiuhat*

4.4.1 Hybridiuhkista on tulossa entistä kehittyneempiä ja vaikeampia havaita, koska ne perustuvat erityyppisiin välineisiin ja järjestelyihin.

4.4.2 Euroopan ulkosuhdehallintoon vuonna 2016 perustetun EU:n hybridianalyysikeskuksen mukaan Venäjän aiheuttamat hybridiuhat ovat suurin riski, koska ne ovat järjestelmällisiä, niihin osoitetaan paljon resursseja ja niiden mittakaava on muihin maihin verrattuna suurempi.

4.4.3 EU:n maaliskuussa 2022 hyväksymässä strategisessa kompassissa esitetään toimintasuunnitelma EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Yksi sen näkökohdista on sellaisen välineistön kehittäminen, jolla torjutaan ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän uhkia.

4.5 *Disinformaation torjunnan tehokkuus*

4.5.1 Disinformaation torjunta on olennaisen tärkeää demokratioiden, oikeusvaltioperiaatteen ja vapaan äänioikeuden suojelemiseksi.

4.5.2 Kyseessä olevien julkisten ja yksityisten intressien välillä on kuitenkin eroja. Kummatkin ovat olennaisen tärkeitä tässä taistelussa, mutta yksityiset intressit eivät voi mennä yleisen edun edelle.

4.5.3 Kaikki tekniset keinot disinformaation torjumiseksi ovat jo verkkopalveluja ja sosiaalista mediaa tarjoavien yritysten saatavilla.

4.5.4 ETSK ehdottaa, että komissio ja jäsenvaltiot määrittelevät johdonmukaisen strategian, jonka yhteydessä turvataan sananvapaus ja oikeusvaltioperiaate, jotta voidaan määrittää resurssit ja tehokkaat lähestymistavat disinformaatio-ongelman eri ulottuvuuksia varten.

4.5.5 Disinformaatioon, hybridiuhkiin ja kyberturvallisuuteen käytetään kuhunkin erityisiä protokollia, suojatoimia ja keinoja. Tehokas tulos edellyttää kuitenkin kaikki nämä näkökohdat kattavaa jäsenneltyä EU:n strategiaa.

4.5.6 Suomessa kriittistä ajattelua edistävät välineet ovat olennainen osa koulutusjärjestelmää päiväkodista korkeakoulututkinnon suorittamiseen asti. Näin nuoret saavat valmiudet torjua kaikenlaisista lähteistä peräisin olevaa disinformaatiota. Tällaista järjestelmää olisi sovellettava kaikkialla EU:ssa.

Bryssel 24. huhtikuuta 2024.

Puheenjohtaja
Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
Oliver RÖPKE